

GIÁ BÁN

ĐÔNG-PHƯƠNG	NGOẠI - QUỐC
Một năm... 500	750
Sáu tháng 2.50	3.50
Ba tháng 1.50	2.00

Mua báo phải trả tiền trước.
Thẻ và mandat gửi cho
H. TRẦN-BÌNH-PHIÊN - A'
Đang quảng cáo việc riêng,
sân thường - nghỉ trước

TIẾNG-DÂN

La Voix du Peuple
Mỗi tuần xuất bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

Thật ngày mới,
ngày ngày mới,
lại ngày mới.

Mày con số vé cuộc đấu-xảo thuộc-địa

Báo Intransigeant yêu cầu ông Blanchet thư ký thượng hội đồng đấu xảo cho biết mấy con số lớn về cuộc đấu xảo vừa rồi.

Cuộc đấu xảo quốc tế thuộc địa Paris vừa rồi đã tốn kém hết 294.500.000 phật lang, trong số ấy tiền xổ số được 99 triệu rưỡi. Chính phủ Pháp phụ cấp 80 triệu, thành phố Paris phụ cấp 15 triệu, các thuộc địa phụ cấp 100 triệu.

55 người vào cửa trong sáu tháng (từ tháng Mai cho đến tháng octobre) có tới 30.663.778 người, số tiền thu được 9.227.401 phật lang.

Một bọn tù kháng-cự tại nhà-pha Haiphong

Vì có một người tù tại nhà-pha Haiphong tên là Nguyễn-thế-Long (bị Hội đồng đề hình kếu án 20 năm khổ sai), trốn trong đêm 21 septembre, nên quan Đốc-ly Haiphong ra lệnh cho trả liệu các phương sách để phòng và bảo an.

Có bảy mươi lăm người tù bị kết án nặng, cùng giam trong một phòng tại nhà pha Haiphong, sắp giải đi Côn-lôn, không bằng lòng về các phương sách đó. Họ ngấm dọ và toan đánh các viên chức coi ngục bằng những tấm gỗ và những thanh sắt nhọn ở giường ra. Các viên Sơn-dâm đến dẹp, cũng bị họ đối phó như thế. Các viên chức bên bắt với rừng phao nước; tay đã phun nước một hồi lâu, mà họ cũng vẫn không chịu phục tùng. Quan Đốc-ly bèn cho gọi binh lính ở trong trại đến. Bị những người tù ấy xông đánh, sau khi đã ra hiện cảnh cáo và bắn súng chỉ thiên, các binh lính phải sắp vào trong phòng mà k'oi phục trật tự.

Hơn người tù chết, tám người tù bị thương. Có mấy người lính bị thêm tim mình máy.

Lịch báo thông báo của phủ Thống-sứ ngày 23 Décembre 1935

Truyện đơn

Ở Hà Nam, về hạt Can Lộc tay đã lâu không có biến động gì, song thỉnh thoảng cứ thấy truyền đơn rải. Hôm mồng 2 sáng mồng ba Anam vừa rồi, ngoài đường lại thấy đầy những truyền đơn, đại ý cổ động nhân dân làm kỷ niệm cuộc Quảng-chiến bạo động, có hình búa liềm.

Đẩy đi Lao-báo

Vừa rồi có mười người chính trị phạm ở Thanh-hóa, án tù 9 đến 12 năm khổ sai, bị giải đi Lao-báo.

Ba người bị bắt

Vừa rồi, tại làng Yên Đông (Hưng nguyên, Nghệ an) một người trai trẻ tên là Thuật và hai người thiếu phụ tên là Nguyễn thị Minh Châu và Nguyễn thị Đạt bị bắt, vì tình nghi có liên quan tới một vụ án. Trong khi các nhà chuyên trách đến bắt, Thuật trốn đi.

Cả 3 người hiện nay còn bị giam tại 40 lao trong tù.

XÓ' RÓ' ĐÃ THẤY NĂM 1932

Từ văn-hóa phương Đông và văn-hóa phương Tây tiếp-xúc nhau, các nhà học - giả thường có lời phê-bình chỉ rõ những chỗ khác nhau trong hai văn-hóa ấy. Chỗ khác nhau vẫn nhiều mà yếu-diểm thì đại khái nói: Văn-hóa phương Tây là cầu tiến, là tích-cực, có cái tánh chất hoạt động tấn thủ; còn văn-hóa phương Đông là thủ-cụ, là tiêu-cực, có cái tánh chất vĩnh-tĩnh và thối lui. Theo công lệ cạnh-tranh sinh-lần trong cuộc tiến-diễn, thì văn-hóa Tây phương rất thích hợp với con đường tiến-hóa, mà văn-hóa Đông phương thế nào cũng sa vào cái vòng liệt-bại... Kỳ giả là một người từ thỏ lọt lòng mẹ ra, thì hỏ háp cái không-khí văn-hóa

mà năm ba cái niên-hiệu, như một vua Thánh-Tôn nhà Lê: mới thấy Quang-Thượn thứ 8, rồi lại thấy Hồng-Đức thứ 1. Còn một đũa quai lạ nữa là trong một dải đất mà kẻ cả và năm Chiêu-Thống thứ mấy và năm Quang-Trung thứ mấy. Lại có khi trong một năm mà trước mấy tháng kẻ theo niên-hiệu vua trước, cách mấy tháng lại kẻ theo hiệu vua sau (như khoảng vua Duy-Tân và vua Khải-Định). Vô luận thay đổi thế nào, song cũng cứ theo cái luật « thối lui » nói trên, nghĩa là mới thấy lần tới từ 10 đến 20... rồi sực một cái lại thấy xóa hết cái năm tấn tới trước mà bắt đầu kẻ lại 1, 2, 3 v.v. Ấy lại là dấu vết chỉ rõ sự đi thối lui nữa.

Còn cách kẻ năm bên Tây phương thì thế nào? về trước Gia-tô, cách kẻ năm thế nào không rõ (có lẽ cũng còn kẻ lộn xộn, hoặc kẻ lui như bên ta, cũng không biết chừng), nhưng từ họ công-nhận năm Gia-tô giáng-sinh làm kỷ-nguyên, thì họ cứ kẻ lối, như hết năm 1931 này thì đến năm 1932, rồi sang năm nữa là 1933, rồi 1934, 1935... mãi mãi cho đến ngày mạt nhật quả địa-cầu, không khi nào quay đầu mà kẻ lại cái năm đã quá khứ. Xem một sự kẻ năm ấy, dù thấy tiêu-biểu tấn-hóa trên lịch-sử của loài người. Về đời hoàn-cầu giao thông này, sự kẻ năm như-định ấy, tại mắt của người đời dễ phần thông-nhứt và muốn khảo-cứ về thời-dại nhân-vật trên lịch-sử hoặc về quá-khứ, hiện-tại và tương-lai, cũng dễ dàng và đích-xác, đều quan-hệ như là nếu một cái hiện-tượng trước con mắt công-chúng cho mỗi người đều thấy là

Đông phương, nào có phải như ai, rời người quên gốc, sảy mẹ theo văn-minh võ mà vội tin những lời nói trên đầu. Song từ lúc trong xứ có Âu-hóa truyền sang, lưu tâm quan sát, từ chỗ cạn mà dò đến chỗ sâu, đo ngoài biểu-diện mà xét đến chân-tượng, soi đi sánh lại, trải bao nhiêu lần mà sau mới nhận những lời phê-bình kia là không sai. Chưa nói đến khác, chỉ cứ một việc « kẻ năm » trên lịch-sử, đủ thấy cái chứng « tiến-hóa và thối-hóa » của 2 văn minh khác nhau là đường nào.

Theo lịch-sử phương Đông (Tàu và ta) kẻ năm « lịch » theo con giáp 甲; nghĩa là lấy 10 can: giáp, ất, bính, đinh, mậu, kị, canh, ất, nhâm, quý 甲乙丙丁戊己庚辛壬癸, và 12 chi: 子, sửu, dần, meo, thìn, ị, ngọ, mùi, thân, dậu, tuất, hợi, 子丑寅卯辰巳午未申酉戌亥 phối-hợp nhau để gọi cái tên năm. Như giáp 甲 子, mậu 甲 辰 戊 午 v.v. Hệ 60 năm rồi thì cái tên năm lại trùng lại, nghĩa là năm này giáp 甲 辰 đến 60 năm nữa cũng thấy năm giáp 甲 辰 trở lại, quanh đi quanh lại, mỗi 60 năm lại thấy cái tên năm cũ rích kia, ấy là một cái dấu vết chỉ rõ trên con đường đi thối lui.

Còn một cách kẻ năm theo triều-dại đế-vương, thì mỗi triều mới đổi chánh sóc (lịch mới kẻ năm đầu), song có phải mỗi triều mới đổi đầu, lại còn thay đổi theo hiệu riêng của từng ông vua: Mới thấy Cảnh-Hưng năm bốn mươi mấy, rồi thấy Gia-Long năm đầu. Thậm chí một ông vua

Sự kẻ năm thối lui ấy, lâu đời thành quen, như không quan hệ gì, mà kỳ thật cái hiện tượng thối-hóa ấy ngày thường in sâu vào trong não mỗi người, siuh ra một cái tư-tưởng tồn-cố bảo-thủ, mà tưởng lòng rằng cuộc đời là một vòng xoay, vẫn cứ quanh đi quẩn lại. Xem như những câu: « Bỉ chung phục thái, đông lộn xuân lai 否終復泰, 冬盡春來. rõ là không trông đến con đường tương-lai mà ngời ngóng cái cảnh-tượng đã qua trước hồi phục lại. Chính ông Mạnh-Tử là một-bực hiền-triết rất giàu cái tư-tưởng cách-tấn, mà quan-sát lịch-sử còn có câu: « Người sinh đã lâu, một ị và một loạn » 天下之生久矣一治一亂, thì con mắt tinh của ông cũng bị cái lối « kẻ năm thối lui » kia che đậy quanh lộn mà sinh đều nhận lầm, trái hẳn với công-lực trên con đường tiến-hóa của loài người. Đó là chưa kể cái khổ về sự đọc sách xem đời mà muốn khảo-cứ thời-dại nhân-vật gì thì lớn bầy rồi phèo, mất công phu và thì giờ không biết bao nhiêu mà kẻ! Lấy cái não đơn-giản của loài người, ở vào thời-dại cạnh-tranh tấn-thủ này mà cứ giữ cái lịch « kẻ năm thối lui » và « ghi chép lộn xộn » như thế, có chút gì là thích-hợp nữa đâu!

VAN-VAN

HOÀNH-SƠN HOÀI CỎ (Tiếp theo)
IV
Vừa đến Hoành sơn bóng xế đào! Tư bề nhìn lại vắng teo teo! Cũng với rồi rá, tưởng nghiêng ngửa.
Bia đá lờ mờ, chữ mốc meo.
Núi chắt thành sấu, đồng đê khốc.
Sóng dồn bề khở, hạ quyền kêu!
Đầu như non nước, lòng riêng hỏi:
Hỏi ai chờ ai để đợi theo?
V
Tới đây nào biết hỏi ai đây?
Nam Bắc phân cương phải chốn này?
Lấp bề không chim, bờ sần cát.
Và trời thiếu đá, núi phun mây.
Một đường xe chạy rờng như lộn.
Mấy cá.h buồn giương bướm tưởng bay.
Thấy cảnh ngậm ngùi riêng với cảnh.
Riêng mình mình biết với mình hay!
H. Z.

Bức thư bên Lào

Thưa quý bà
Tôi đã được tên đích xác về 10 người bị bắt ở Ai-Lao và 2 người ở Đônghà giao lại cho Tòa An tỉnh Quảng-trị xử ngày mồng 2 tháng octobre 1931 như sau này: nhờ quý báo đăng cho bà con biết:
Trần-văn-Kiệm, 13 năm khổ sai
Nguyễn-văn-Tâm, Agent de la Sis 13 id
Võ-văn-Tuyên, Instituteur auxil 10 id
Lương-văn-Cầu, -id- 10 id
Nguyễn-văn-Tiến, -Cáoog.
Mécane en Mines 8 id
Nguyễn-Oanh, Contrôleur de la Sis 8 id
Trần-thúc-Loan, Secrétaire Mines 8 id
Nguyễn-văn-Bình, Secrétaire-Tiste 5 năm tù
Nguyễn văn Đông, Trinh văn Văn và Nguyễn văn Thích bình là 5 năm tù mỗi một người.

Học sinh Nhật cũng phân đôi chánh-sách xâm lược của chánh-phủ Nhật

Hơn 30 người bị bắt
Đông kinh. - Mấy trăm nam nữ học sinh, toàn là hội viên thanh niên của hội «phân đôi chiến tranh» hôm mới rời kẻo nhau đi thị uy tuần hành ở các phố tay cầm cờ, miệng rao khẩu hiệu «phân đôi xâm lược Trung quốc Đông tam lĩ», «phân đôi xuất bản, phân đôi tăng quân phí v.v...»
Họ kéo nhau đi làm rầm cả các đường, vừa tới một đầu phố họ thì gặp một toán lính ra can thiệp, bắt họ phải giải tán: họ không nghe, người thì huýt còi, kẻ lấy đá ném vào đầu lính làm mấy viên cảnh sát bị sấn đầu. Lính đó đứng trên 30 bị bắt giải về hội.
Tờ «Nhật bản thời báo» cho rằng việc «đồng cỏ» của nam nữ học sinh «có người ngoài xã hội đứng ủng hộ».

CHUYỆN ĐỜI

Phụ nữ kim thoa

Cô mỹ X. - Kla chỉ trụ! hôm nọ chỉ cứ một hai đôi tây chạy cuộc đấu xảo phụ nữ mỹ nghệ, nếu chỉ không nghe lời tôi mà cứ đi cái ý kỳ thì không phải là đáng tiếc lắm sao?
Cô giáo Y. - Không, tôi đâu có nói chuyện tây chạy, và lại phụ nữ mình mà có làm được đâu gì. chỉ em mình tán thành được chừng nào thì tán thành, còn nếu tự nghĩ mình bất lực mà không giúp được, đâu gì thì đứng ngoài mà ngó, chớ là nào lại tây chạy! Nhưng hôm nọ tôi nói chuyện không muốn đi dự là vì tôi không thích đến các chỗ đông người làm cái chít cho muôn ngàn cặp mắt chăm vào... và tôi đã định năm nhà mà gọi một ít tiền đến cúng cho bụt thờ để chi vào các khóa mở mang học Nữ công và làm việc nghĩa như trong chương trình cuộc đấu xảo đã định.
Cô mỹ X. - Như vậy thì chị sẽ chưa rõ được cái trình độ của phụ nữ ta trong mấy khoản sau này.
Cô giáo Y. - Vậy thì theo ý chị trong khoản gần đây trình độ phụ nữ ta đã tiến lên thế nào?
Cô mỹ X. - Chỉ không thấy sao? phụ nữ ta mười mấy năm về trước ăn mặc lờ khờ, cứ chỉ rụt rụt s s, mỗi khi có công chúng mắt ngó xuống thiếu đầu lưng đất, ai hỏi đến thì nói chằng chạc. Còn ngày nay phục trang đủ «mốt» (ừ chỉ từ đó, giầy gót cao nhọn trên thêm xi măng nghe đốp đốp, mái khăn «sang» gió phất từ phương... có thua gì phụ nữ ở nước văn minh mấy chút!
Cô giáo Y. - Vàng, các điều đó tôi đã trông thấy. Nhưng tôi hỏi chị là muốn hỏi cái trình độ học thức tinh thần kia.
Cô mỹ X. - Thời cái phân hành thức nó vẫn thường đi chung với tinh thần. Phụ nữ ta mà số đi đến cái trình độ đi đứng tự do, ăn mặc chải chuốt, không hổ với các đàn bà các nước, là cũng vì có học thức hơn ngày xưa. Chỉ không thấy sao, phụ nữ ta ngày nay người đi bằng này kẻ đi bằng nọ, có kẻ qua tuốt bên Thái-lây để háp thợ cái không khí văn minh về sang vậy cho chỉ em mình nữa kia.
Cô giáo Y. - Cũng vẫn thật như lời chị nói, kể về bề học thức thì nữ lưu nước ta ngày nay cũng lắm kẻ thành tài, và cũng đã theo đoàn cái lối văn minh của phụ nữ các nước. Nhưng cái văn minh lối trông thấy đó chẳng qua là văn minh bề vỏ mà thôi vì cái văn minh đó chỉ chuộng về bề hình thức. Nếu nói rằng các nước vì thế mà văn minh, thì rõ ràng không đúng. Tôi hãy kể ra đây một cái ví dụ. Một cô con gái nhà trung gia ở nhà quê, 20 vài tuổi thôi, suốt năm không biết đến thơ son hợp phần. Nếu cô ai bảo cô trang điểm chớ đi, chắc không khi nào cô ta có đủ can đảm mà nghe lời. Nhưng một ngày kia cô đi xuống phố ở Hà Nam, nhiệm cái «hỏi thăm» son thành phố, rồi về nhà cũng như mọi đầu kia, phần này phần kia; như vậy có bảo được là người con gái ấy văn minh không? Nói tới một bề - nữa, học mình ở chốn thành thị cũng chiều hồi trẻ đời chớ đi, nhưng rưng rưng đi có phòng riêng. Đây gì có một người trong chỉ em ta ra đây cũng chẳng nói nói gương danh phận, thì có khổ có không?
Cô mỹ X. - Như thế mới kim thoa
Lạc-nhân

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ JOB

XỔ SỔ QUỐC-TRẠI

(Lần thứ 39)
Ngày 8 Decembre 1931
Số 110.172 trang được 10 000 \$
Số 85.484 - 1 000 \$
12 số sau này trúng được 500 \$
20.990 36.992 37.602 (1) 41.365 44.892
46.001 54.374 62.109 (2) 63.708 77.104
92.970 và 110.519.

N.đang số sau này	trúng	100\$
73	9 253	21 158
107	9 459	21 187
132	9 463	21 228
313	9 487	21 285
389	9 940	21 378
551	9 992	21 403
601	10 083	21 502
741	10 108	21 531
896	10 126	21 609
978	10 381	21 645
992	10 332	21 716
1 323	10 680	21 802
1 337	10 626	21 967
1 385	10 587	22 003
1 406	11 014	22 152
1 465	11 129	22 207
1 529	11 725	22 321
1 591	11 799	22 367
1 610	11 885	22 419
1 785	11 893	22 471
1 840	12 087	22 504
1 874	12 097	22 549
2 159	12 107	22 538
2 169	12 181	22 528
2 307	12 287	22 808
2 380	12 273	22 848
2 499	12 321	23 218
2 644	12 329	23 397
2 615	12 669	23 661
2 882	12 700	23 679
2 899	12 879	23 904
2 937	13 037	24 084
2 943	13 129	24 181
2 961	13 479	24 213
2 977	13 507	24 673
3 011	13 565	24 722
3 444	13 753	24 912
3 600	13 787	25 109
3 661	13 902	25 236
3 776	14 180	25 258
3 882	14 195	25 245
4 158	14 511	25 429
4 291	14 694	25 629
4 541	14 771	25 726
4 574	14 829	25 822
4 608	15 087	26 026
4 611	15 163	26 234
4 753	15 129	26 402
4 923	15 179	26 531
4 969	15 194	26 704
5 076	15 312	26 929
5 093	15 312	27 033
5 191	15 322	27 060
5 113	15 414	27 106
5 296	15 479	27 113
5 317	15 484	27 136
5 347	15 494	27 150
5 701	16 172	27 163
5 775	16 242	27 394
5 835	16 420	27 602
6 060	16 736	27 867
6 347	16 703	28 016
6 378	17 067	28 147
6 598	17 053	28 189
6 606	17 969	28 208
6 735	18 351	28 846
6 909	18 572	29 022
7 165	18 577	29 254
7 116	18 654	29 196
7 219	18 717	29 489
7 230	18 789	29 727
7 328	18 829	29 733
7 368	18 834	29 844
7 508	19 016	29 908
7 547	19 136	29 977
7 565	19 273	29 238
7 814	19 470	29 246
7 827	19 572	29 196
7 963	19 780	29 593
8 285	19 872	30 731
8 429	19 986	30 877
8 678	20 033	31 129
8 777	20 200	31 138
8 798	20 414	31 169
8 949	20 432	31 231
8 976	20 612	31 283
9 086	20 739	31 313
9 072	20 759	31 408
9 125	20 930	31 478

(1) Trong số 445 ra ngày 16 Decembre, nơi trang 1, cuối cột 5, đúng: 8.003, số, xin sửa lại.
(2) Cũng trong số ấy, đúng: 63.409 cũng sai, xin sửa lại.

MUA RA CÀ

ở Bordeaux
Mọi rồi ở giữa thành Bordeaux (Pháp) có một trên cầu ra cá. Hôm ấy, bỗng dưng mây đen đen trời, rồi một vòi nước bay ngang qua con đường Pessac. Liền đó người ta trông thấy trên đường, chỗ vòi nước bay ngang qua, có số là cá con.

Xin đừng gửi tem vào trong thư

Bản báo thường tiếp được thư đòi có gửi tem theo, mà không thấy gì cả, chúng tôi rất tiếc. Vì báo của chúng tôi gửi miễn phí, nên có gửi tem theo, sách gì nhiều thì, có mua mandat cho chắc chắn.
T. D.

Trung - kỳ nhân - dân đại-biểu viện

Kỳ hội đồng thường niên năm 1931
BIÊN BẢN
Ngày 9 Octobree 1931
Buổi sáng
(Tiếp theo)

Ông Hội lý - Tôi ghi lời ông xin Ông Nguyễn thành Hưng. - Hiện nay học sinh qua 16 tuổi không được thi vào trường Cao đẳng Tiểu học, tôi xin nhà nước, thêm hạn tuổi ấy ra để cho học trò qua 16 tuổi cũng được đi học vào học Ông Hội lý - Họ đi học từ trường Ông Nguyễn thành Hưng. - Hiện chưa có thể lập trường Cao đẳng Tiểu học từ được.

Ông Viện trưởng. - Tôi không hiểu vì sao nhà nước lại bắt số tiền về việc Cao đẳng Tiểu học. Ông Hội lý. - Chắc vì kinh tế không hoàng, số thu ngân sách giảm đi mất nhiều Ông Phạm văn Quảng. - Đầu trong kỳ 6 triệu mà số học sinh vào Cao đẳng Tiểu học năm nay chỉ 200 người (cả nam học sinh và nữ học sinh) thì quá Nay cần phải cải tổ tiền về Cao đẳng Tiểu học nữa, từ trước nay với sự đương nhiên, chúng tôi xin tăng số học sinh về Cao đẳng Tiểu học.

Ông Hội lý. - Vì lực học trò đương kém, xét cho học của dư, mà số học trò đầu vào học thì còn thiếu, là đủ biết. Ông Viện trưởng. - Viện chúng tôi xin lập trường Trung học tại Huế Ông Hội lý. - Về việc lập trường Trung học, nhà nước cũng đã nghĩ đến, nhưng vì thiếu tiền nên chưa làm được. Ông Phạm văn Quảng. - Trong xu hướng số người biết chữ của ta hiện nay đang việc học là việc tối yếu. Ngân sách có thiếu tiền, xin bắt về việc khác, chứ không nên bắt về việc học.

Ông Hội lý. - Chính phủ đã bắt tiền về các việc khác nhiều rồi, bắt đặc đi mở phải giảm ngân sách về việc học. Ông Nguyễn thành Hưng. - Xin nhà nước khuyến khích cho các nhà tư nghiệp trường Cao đẳng Tiểu học: thì nhà nước cho tiền phụ cấp. Ông Hội lý. - Nhà nước sẽ xét việc ấy. Ông Phạm văn Quảng. - Lúc này cần bàn giao các trường cho các xã thôn đặt lại bộ học và các giao chức m: nói là các chức việc họ thì chưa đủ. Tôi xin các chức trường Tiểu học, học hết hay chỉ có mấy môn trẻ con nhà quê không cần học, vì họ trong môn địa dư học, tra các địa phương địa nước Pháp để làm gì.

Ông Viện trưởng. - Bà, giờ quan Hội lý nói cho Viện nghị về việc chỉ cách quản lý. Ông Hội lý. - Ở Annam các quan lại toàn thuộc về học trường lưu cả. Sự cần thư nhất cho một nước là phải có quan lại cho tới mà học hành thông thạo, hành kiếm đúng đầu, vậy nên cần phải tuyển quan lại, trong các bậc thượng lưu trong nước, muốn cho khỏi sự... thì sau này ai cũng phải thi, thì đầu rồi mới được vào học trong một trường Sĩ-phò, và tuyển những hạng sau này:
1) Những người có bằng Cao đẳng các trường Hanoi.
2) Những người có bằng Cao đẳng ở bên Pháp.
3) Các viên tổng cơ ở các công sở của Chính phủ Hanoi, trong những người này cũng có người học thư khá, thanh hạnh tốt, lại quen thạo việc quan.
(Lần nữa)

VIỆC TRONG NƯỚC

THANH-HÓA

Được giảm án
Mọi rồi, viện Cơ-mê và tòa Khâm phúc lại mỗi cái chính trị do quan Annam kết, định giảm cho những người ấy như sau này:

Ngô đức Mậu trước bị kết án 20 năm khổ sai, nay chỉ bị phạt 12 năm khổ sai và 10 năm quản thúc Lê Ái Bắc, Huỳnh Dung, Lê Huy Là trước bị kết án 13 năm khổ sai, nay được giảm mỗi người 2 năm. Lê phủ Trinh, Lê như Nhứt, Nguyễn Văn Giảng trước bị kết án 5 năm tù, nay giảm xuống 3 năm. Tùng, Môn và Thu trước bị kết án 3 năm tù nay mỗi người, được giảm xuống 1 năm. Khiển trước bị kết án 3 năm, nay được giảm 2 năm. Hơn 30 người trước kia bị kết án 2 năm tù nay đều được trắng án.
(F. I)

NGHE AN

Nuốt không xuống có thiệt!
Trong số báo 435 có bài "Nuốt sao cho xuống dễ?" nói về chuyện Bang ta dùng đá gạch, gạch (Nghi) để ăn tiền của bà con Tuy, Tinh, lớn đả đi-o về huyện cứu. Bang ta nghe tuyên đối mình và bà con Tuy, liền cho người đến nói với bà con trả lại 70 quan tiền và xin bà con giữu thuyên cho. Nhưng chưa kịp trả, bà đã lên tới huyện và cứ sự thực khai hết đầu đuôi. Rồi phiên bà, quan huyện cho đòi những người dự vào việc và người trả bà đến khai. Ai gầy... đều khai như bà. Nghe Bang ta chấp lo, chưa biết ra sao.

Về vụ này, nay xin nói thêm mấy điều mà số báo 435 chưa nói:
1) Bang ta đến đòi trả bà ra tiền, và hăm dọa giải đũa; để đòi 15\$, và bắt đền bà chỉ và giấy qui thuận cho ương thành (ương Thanh kêu mới bắt chỉ qui thuận. Bang ta cũng đồng mưu mà nghị đũa, nay không thấy nơi mất).
2) Bang ta và cai tổng nhận số tiền ấy mà xử 2 bên hòa rồi, họ làm một cái giấy viết mấy chữ tương đương như sau: "rồi, ký tên và đóng dấu của họ. Giấy ấy bà con Tuy con dùng giữ giữ."
Một người biết chuyện

QUẢNG-TRỊ

Cuộc đời không ớt mà cay
Ông Long Quỳnh-xá, ông Thủy ba, phủ Vĩnh linh có xảy chuyện sau này:
Nguyễn trong làng đó có một người tên ngu cư (theo Đạo) nhà giàu, người nghèo đến vay riêng không cho nên ngày 16 tháng 11 a, lúc 12 giờ trưa cả làng phải nhóm lại đem số bó tới cầm đồng vay lãi về phạt cho dân, người kia chỉ cho vay có 100 đồng mà thôi. Các số vay thêm 20 tháng nữa con đó dân mỗi người 1 tháng, Ngu cư kia nạt định không cho, nên làng làm lễ, báo nhân xác đủ 120 tháng, rồi viết giấy từ để lại mình hạnh.

Tôi hăm ấy cha Yên Linh mở đánh giấy thép báo với quan trên rằng bang Quỳnh-xá... tôi p á... và cướp lấy tiền của họ có sao đây? 9. 10 giờ đêm thì thấy xe của quan Tỉnh, quan Sở, quan Mót, cả quan Phủ và nha lại số lại kéo đến thét động, khám không có gì cả, mới đòi lang ra mà tra cứu. Bên làng ai cũng khai y như sự thật. Còn của Yên (t) khai, rằng là bị triệt do không cho người các xứ lai vắng để đi ăn cướp, ăn cướp của cha 1 tờ giấy bạc trăm. Ông nhà giàu thì khai rằng lúc ăn cướp 3000 quan tiền để trong tủ. Đến ngày 17, quan hỏi vị linh mục mất giấy bạc số mấy thì vị ấy trả lời không biết; hỏi t. ông đó có phải lang triệt do hay không, thì nó khai rằng vị linh mục bảo nó khai có rồi cho bạc, chờ thiệt lang không triệt do bao giờ. Đến cái tủ ông nhà giàu thì trên để đồ xưa, còn dưới tủ chừa cho đầy may cũng được 1000 quan tiền là cùng. Thế mà ông Cửu Hoàng là uen chỉ lang do phải bị ông một dân tuật gae, rồi con bị bắt về tỉnh tra nữa. Còn đầu và lý nào thì bị giam ở phủ. Linh lập về gác ở tại lang ấy. Chuyện này cũng vì đời mà sinh ra lời tuột, đời voi dân nghe, quan trên nên xét cho tình thiệt.
P. B.

PHÚ YÊN

Sự oan ức trong dân

Một lần
Tuy-hoa, ngày 18 Decembre 1931
Kính bìn quan Toàn-quân Đông dương.
Kính bìn quan Khâm-sứ Trung-kỳ.
Kính bìn quan Tổng-sứ Phú-yên.

Chúng tôi tên là Lê Văn Lịch, Lê Tuấn-h. ở lang Hội cũ, tổng Hòa lạc, và Nguyễn Duy Hưng, Đỗ Nghĩa, Hà Thuộc, ở lang Đông Mỹ, tổng Hòa lạc, phủ Tuy-hoa, kính xin quan tòa xét lại sự oan ức như sau này:
Ngày 17-9-31, quan Thương chánh Đông trạch, có bắt được mấy chiếc ghe ở tỉnh Khánh hòa chở muối lậu đến bán tại phần sông làng Hội cũ: một chiếc ghe có muối và 10 chiếc ghe không; lại bắt luôn ở phần sông lang Đông Mỹ 2 chiếc có muối và 3 chiếc không; rồi giao cho lang chúng tôi canh giữ. Các chiếc ghe có muối đều bị chủ ghe đem lên, nước về ngập nữa muối vì nước sóng cao) nếu chúng tôi có sai phải đóng lại tiền số là bao nhiêu cho biết, nhưng quan Thương chánh không chịu đóng lại. Ngày 18-9-31 quan Phủ Tuy-hoa sức lang chúng tôi tuần đi kéo các chiếc ghe chìm lên. Ngày 19-9-31, số giải tại Trụ lang Hội cũ đến cửa Đa sông nước 15 cây số, từ lang Đông Mỹ đến cửa Đa-sông sông chừng hơn 12 cây số mà đương sông quanh quẹo, che đi không được mau, ngày 21-9-31 mới đến cửa Đa-sông. Trong 2 ngày ấy mưa lại dầm dề, cả ngày cả đêm, lại gặp lúc gió to, sóng cả, dân quê không theo chèo chống, không dám ra cửa biển, chúng tôi phải đến bao quan Phủ và thưa với quan Thương chánh thuê dân lang Phủ cũ (tên ông chèo) đem các ghe ấy ra biển. Ngày 25-9-31 dân lang Phủ cũ đi ghe vào nạp. Quan Thương chánh kiểm nhận đủ số, sức đủ muối vào kho, không nói thiếu về gì cả.

Đến ngày 27-11-31 không biết vì sao quan Đốc Sông cả cho chúng tôi đến biển rửa, ba chiếc chúng tôi (Hội cũ, Đông Mỹ, Phủ cũ) phải chịu phạt 20\$. (L'equal 1) Nói rằng chúng tôi không cần phải để ghe muối lên đến biển, thì sự cần phải rửa biển, xem xét ghe thuyền muối là phần vụ của Thương chánh, chứ phải của chúng tôi. Dân mà có bắt chúng tôi canh giữ thì cũng viết thư rao sự cho chúng tôi biết ghe muối thế nào là đã có thuế, thế nào là lậu mà không được, cá này không có gì cả bảo chúng tôi canh giữ làm sao được? Thế mà nay buộc chúng tôi phải chịu phạt, ấy là một sự rất ư.

2) Nói rằng chúng tôi chở các ghe muối đến Thương chánh thì không được 21 giờ thì từ lang Hội cũ đến Đông trạch 30 cây số, sông cong biển rộng, lại gặp lúc mưa lụt dầm dề, gió to, sóng cả, đi man sao được? mà buộc chúng tôi phải chịu phạt, ấy là hai sự rất ư.

3) Nói rằng thiếu muối và thiếu đồ phụ tùng thuyền Thương chánh bắt được ghe muối hồi 5 giờ chiều ngày 17-9-31, đến 10 giờ thì đã có ông đội 10 và có 2 tên lính phủ Tuy-hoa đến canh giữ luôn luôn. Và chẳng ngày 25-31 ghe muối đến số Thương chánh thì đem nạp, có quan Thương chánh kiểm soát đủ số, nên chúng tôi không cần phải nộp thuế. Nhưng hôm sau quan này có hỏi thiếu muối hoặc thiếu vật gì sau không hỏi tội thì, không bắt bồi lập tức, bởi đó số quan Thương chánh đi nhận muối. Mà sao lại phạt chúng tôi? ấy là ba sự rất ư. Chúng tôi đã nhiều lần kêu oan mà nay (15-12-31) quan Thương chánh Đông trạch đưa giấy về buộc chúng tôi phải nộp phạt 25\$. (L'equal 2) hàng trong 5 ngày, nếu trả thì bắt t. Đến chúng tôi đã chịu khổ nước, chịu đói lạnh, trải gió mưa mùa, mà trả tiền cũng không đủ, lại còn bị phạt bị tù. Như thế thì oan ức! Chúng tôi nghe quan lang lấy thì, nạp phạt.

HÀN-VIỆT TỬ-ĐIÊN

Xin đi trước trong...
Hàng tất 700
Hàng thường 1400
Ở an thời giờ 104
Đào-DUY-ANH - Huế

CÓ MỘT TIỆM THUỐC

«TÙNG LÂM DƯỢC PHÒNG»
Nhà số 5 đường Citadelle trước của Thượng-tử Huế là thuốc rất tốt, bảo chế rất kỹ lưỡng hơn hết.
Có chế đủ các thứ cao đơn hoàn tán.
Có đại lý cho các đại dược phòng ở trong Nam ngoài Bắc.
Có trữ bán các thứ thuốc thân-hiện gia-truyền của các vị danh y.
Có trữ bán trầm hương, kỳ nam, bạch-đậu-khẩu, quế, thanb, cao-ban-long, sâm cao ly và Huế-kỳ.
Có lương y trong tiệm có mạch cho toa.

CHỈ CÒN CÓ MẤY NGÀY NỮA

Chỉ còn có mấy ngày nữa là đến tết Nguyên-đán dương-lịch, vậy xin các ngài mua mau tại NHÀ-ĐỒ CHINH-HUNG mà mua các đồ hàng bằng vàng bạc, hoặc đồ đồng hay đồ sắt thì rất là rẻ và đẹp. Các đồ hàng ấy như vàng và các đồ phẩm sập bằng vàng đồ các là các đồ và các đồ bằng đồng.
Cũng là 1 hộp, cốc, khay, bàn chải v. v. bằng bạc đồ các và các đồ quý quan trọng.
Các ngài đi mua mau mau tại Nhà-Đồ công bán mới giá rất phải chăng và tiếp đãi rất trọng hậu.
Còn giấy Quốc-trái muốn bán xin mang lại số 43 Hàng B. giấy nói số 228.

PHÚ-XUÂN HỌC-HIỆU

Khai giảng ngày 1er Janvier 1932
Đã các lớp tiểu học: từ lớp năm đến lớp nhất.
Có Cours de Perfectionnement dự bị học vào vào lère année và các công sự.
Có những giáo sư thực tiễn dạy.
Học trò ở xa sẽ có chỗ gửi gắm của thân. Thư từ gửi cho:
Director PHÚ-XUÂN HỌC-HIỆU (HUẾ)

XƯƠNG THÈN NHỰT-TÂN

Đã được thưởng cấp-bằng và Bộ-linh kỳ đầu-xã Vạn-quốc năm 1925; theo đó các kiêu mới cũ; có thợ về chuyên môn; các ngài dùng để mới biết để trên ta bằng kém gì đồ Tàu. Xin hỏi NHỰT-TÂN
6X Đường Gia-long HUẾ

Bán nhà và đất

Muốn bán nhà và đất ở Rue Pasteur Tourane (giữa thành phố) nhà kiến tây, bề ngang 15 thước, bề dọc 12 thước. Đất còn thừa ở sau nhà là một ngàn thước. Diện-tích cả nhà và đất là 1700 thước vuông. Hỏi tại:
MR HOÀN
Rue Pasteur TOURANE

KIM với LẠI

Làm sao cho cuộc hiện-tại được vững-bền, ấy là trách-nhiệm đương-nhiên của chúng ta; làm sao cho cuộc tương-lai được rực rỡ, ấy là hy-vọng duy-nhất của chúng ta. KIM có phát-đạt thì LẠI mới hưng-vượng, chúng ta chờ đợi cho LẠI kèm KIM * 不 分 今 时 公 德 của CỎ mới khởi là ưỡng-phí.
Kim-Lai Tạt-Chi
GIẢ BẢO:
Mỗi số... 0\$12 | Sản tháng (25 số)... 2\$80
Ba tháng (13 số)... 1.50 | Một năm (30 số)... 5.00

Thư-từ tiền-bạc về việc mua báo | Bài-viết và thơ-từ về việc biên-tập, và đăng-quảng-cáo, đề gởi cho:
M. VIÊN - ĐỆ
Tổng lý Kim-Lai Tạt-Chi - Huế

Điện - thoại : số 87

ÔNG GIÀ BÀ LÃO NHƯC XƯƠNG, MÔI LUNG...

BỔ-HUYẾT KHU-PHONG

TRỊ ĐƯỢC VÀ CHỐNG LÂM
THAM-THIỆN-DƯƠNG

